

พระ ดร.ฐานันท์ สุทธิวรีย (จอมเจม): ศิษย์เก่าแม่โจ้
 ๒๕๐๒๖ | **กับรางวัลระดับโลก**
Red Ribbon Award

อ้อมทิพย์ เมฆรักชาวนิข แคมป์
 รองศาสตราจารย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้าวน่าสนใจจากเว็บไซต์ประชาไทย ระบุหัวข้อข่าว “เสียงจากเวียตนาม : สีสันงานเอตส์โลก-2 องค์กรไทยคว่ำรางวัล Red Ribbon” ซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ดังนี้

เนื่องจาก “หมู่บ้านโลก” หรือ global village ถือเป็นสีสันที่สำคัญยิ่งของการประชุมเอตส์โลกทุกๆ ครั้ง เป็นพื้นที่สำหรับจัดแสดงบุธของภาคประชาสังคมของประเทศต่างๆ ที่ศึกษาและจัดกิจกรรมเรื่อง “เอชไอวี/เอตส์” มีการตกแต่งคูหาของตนตามไอเดียอันเก๋ไก๋เพื่อดึงดูดผู้พบผ่าน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและให้การศึกษาในเรื่องต่างๆ ไปด้วยในคราวเดียวกัน นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมให้มีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นร้อง เล่น เต้นระบำ ฉายวิดีโอทัศน์ ฯลฯ

เช่นเดียวกับปีนี้ที่กรุงเวียตนาม ประเทศออสเตรเลีย หมู่บ้านโลกยังคงคึกคัก มีสีสันสะกดตา บริเวณโถงใหญ่มีเวทีกลางสำหรับการจัดเสวนาหลากหลายหัวข้อ รวมไปถึง “พื้นที่สนทนา” (dialogue space) ซึ่งเป็นที่ตั้งของบูธองค์กรต่างๆ ที่ได้รับรางวัล Red Ribbon ในปีนี้

“ริบบิ้นสีแดง” เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้ติดเชื้อ และยังหมายถึงการตระหนัก ห่วงใย และพยายามหาทางออกเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเอดส์ของสังคมโดยรวมด้วย รางวัลนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2001 โดย UNDP ปีนี้คณะกรรมการได้คัดเลือกผู้ได้รับรางวัลจำนวน 25 องค์การ จาก 5 สาขา ได้แก่ สาขา การให้การรักษาคัดเชื้อ การสนับสนุนการป้องกันการติดเชื้อในหมู่ ผู้ใช้ยาเสพติด การรณรงค์ปรับเปลี่ยนกฎหมาย ทศนคติของสังคม การเลือกปฏิบัติกับผู้ติดเชื้อ การรณรงค์เรื่อง “ความเท่าเทียมกันทางเพศสภาพและหยุดความรุนแรง” การสนับสนุนด้านการปรับปรุง มิติทางสังคมให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี โดยในการประชุม เอดส์นานาชาติซึ่งจัดทุก 2 ปี จะมีการประกาศผลรางวัลที่ 1 ในแต่ละสาขาด้วย ปีนี้มีผู้เข้าประกวดโครงการทั้งหมด 720 องค์การ จาก 102 ประเทศ โดยประเทศไทยได้รับเลือกเป็น 1 ใน 25 ถึง 2 กลุ่ม/องค์การด้วยกัน

องค์การของประเทศไทยสองแห่งที่ได้รับรางวัล คือ กลุ่มเยาวชนอาสา (The Youth Volunteer Group) และเครือข่ายสามเณรด้านภัยเอดส์และยาเสพติด (Novices Aids Intervention and Rehabilitation Network) หรือเรียกสั้นๆ ว่า NAIRN (เณร) ซึ่งกลุ่มเณรนี้ยังได้รับรางวัลพิเศษ MDGs (Millennium Development Goals) เนื่องจากเป็นการดำเนินงานที่ตรงกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของยูเอ็น (<http://prachathai.com/journal/2010> เข้าถึงเมื่อวันที่ 14/8/2553) การยกย่องดังกล่าวมานำเสนอในที่นี้เพื่อให้ผู้อ่านทราบที่มาของรางวัลอันทรงเกียรตินี้

เครือข่ายสามเณรด้านภัยเอดส์และยาเสพติด : ผสาน ยาใจใส่กับยากาย

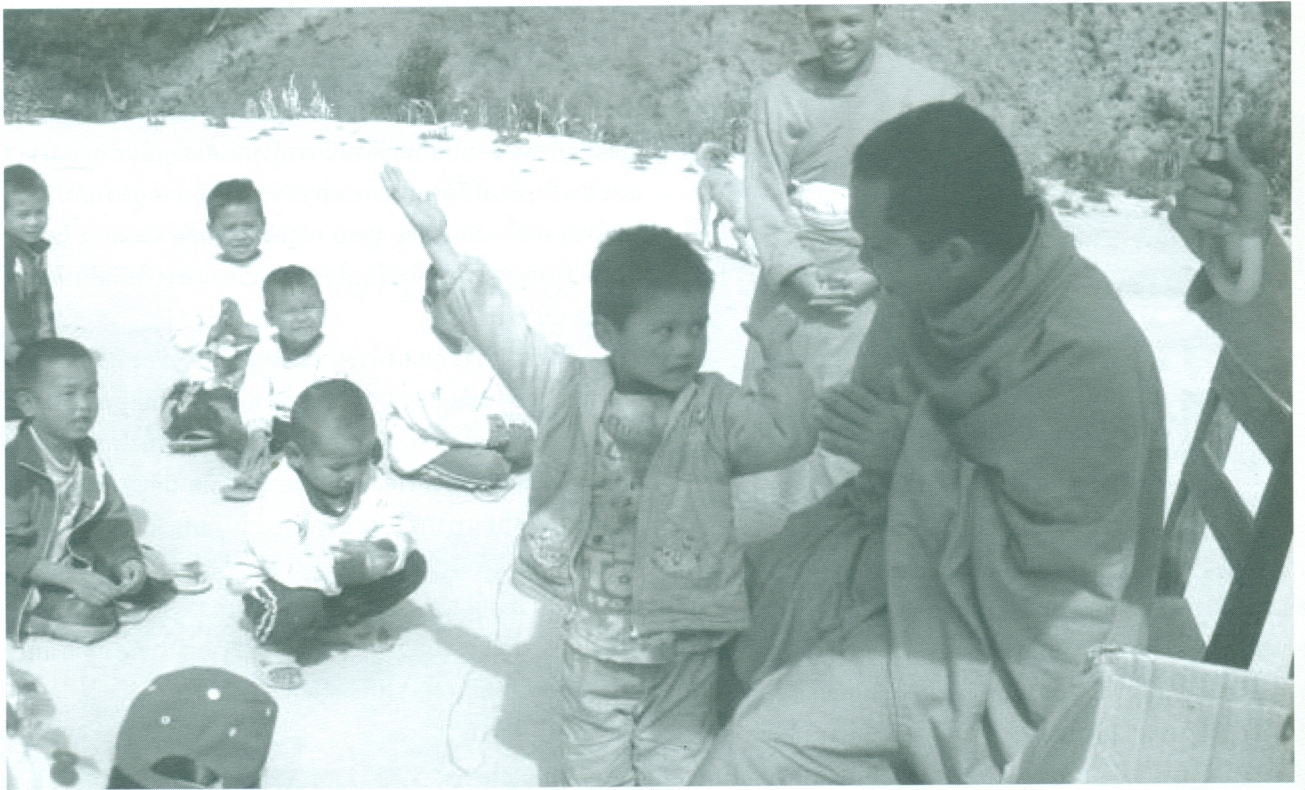
เครือข่ายสามเณรด้านภัยเอดส์และยาเสพติด หรือ NAIRN (เณร) นั้น ผู้ริเริ่มก่อตั้งคือ พระ ดร.ฐาณี ฐิตวิริโย ผู้อำนวยการ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา สถานปฏิบัติธรรมปสิทวิเวก โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา และ Mr.Lawrence Maund ผู้ทำงานรณรงค์ให้ความรู้เรื่อง “เอดส์โดยอาศัยแนวทางของ พุทธศาสนาในประเทศต่างๆ ทั่วเอเชีย”

พระฐาณีเล่าว่า เครือข่ายนี้ก่อตั้งมาได้ 7-8 ปี ท่ามกลาง สารพัดปัญหาในอำเภอเวียงแหง ซึ่งเป็นตะเข็บชายแดนระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า ทั้งนี้บริเวณดังกล่าวมีผู้ลี้ภัย และเด็กกำพร้าชาวไทยใหญ่ซึ่งหนีการสู้รบอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และยังเป็นพื้นที่ที่ผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์มาอยู่รวมกัน ทั้ง ไทยใหญ่ คนพื้นเมือง ลีซอ มูเซอ กะเหรี่ยง จีนฮ่อ ปะหล่อง ไทลื้อ ปะโอ ด้วยเหตุนี้ผู้คนจึงเรียกโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาว่า “โรงเรียนนานาชาติ”

อันที่จริงงานของพระฐาณีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอดส์เริ่ม มานานแล้ว ตั้งแต่ปี 2540 “งานของเราเกี่ยวข้องกับเอดส์ อบรม เด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี 2540 อบรมภาคฤดูร้อน โดยจัดเป็น หลักสูตรทักษะชีวิตพิชิตโรคเอดส์และยาเสพติด มีกิจกรรมที่ให้ความรู้และสอดแทรกทักษะชีวิตในการปฏิเสธ” ช่วงปี 2540 ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่อำเภอเวียงแหงยังไม่กล้าเปิดเผยตัว พระฐาณีจึง ขวนมาเป็นวิทยากรให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดความกลัว มีความเข้าใจและได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ จะได้เป็นการป้องกัน ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโรคเอดส์

เมื่อพระฐาณีส่งโครงการที่ทำอยู่ไปที่ทางองค์การ สหประชาชาติพิจารณาพร้อมกับนำเสนอข้อมูลการทำศูนย์เรียนรู้ ตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ทางองค์การ สหประชาชาติจึงจัดส่งเจ้าหน้าที่มาถ่ายทำวิดีโอ แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ มาเห็นศูนย์เรียนรู้ก็เกิดคำถามว่า “เกี่ยวข้องกับเอดส์อย่างไร?” จึงอธิบายว่า “เกี่ยวข้องในงานป้องกันให้รู้เท่ารู้ทันในเรื่องทักษะชีวิต ขวนผู้ติดเชื้อเอดส์มาจัดรายการวิทยุ มาเป็นวิทยากร สิ่งที่ได้กับ ผู้ติดเชื้อเป็นธรรมโอสถเป็นกำลังใจ โดยกิจกรรมที่ทำมีทั้งการทำ บ้านดิน การทำปุ๋ยหมัก ปลูกผัก ขณะเดียวกันก็ทำสมาธิไหว้พระ สวดมนต์ นี่เป็นยาใจ ทำให้มีความเข้มแข็งในการต่อสู้ยาเสพติด และเอดส์ได้ นำพุทธธรรม เรื่อง “ศีล 5” มาป้องกันเยียวยารักษา การใช้ชีวิต นอกจากนี้ เมื่อได้ติดตามสถานการณ์ในพื้นที่พบว่า 5-6 ปี ที่ผ่านมา ยาเสพติดระบาดในกลุ่มเยาวชน จึงชวนเยาวชนมาเป็น จิตอาสา ขวนเยาวชนมาเป็นเครือข่ายสามเณรในการต่อต้าน ยาเสพติดและเอดส์” นี่จึงเป็นที่มาของการได้รับรางวัลริบบิ้นสีแดง Red Ribbon Award ขององค์การสหประชาชาติด้านเอดส์ (UNAIDS)

และด้านการพัฒนา UNDP ที่เป็นรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจให้แก่องค์กรที่ทำงานด้านเอตส์และมีผลงานปรากฏชัดเจนเรื่อง สิทธิมนุษยชน และชุมชน โดยมีองค์กรที่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัล 25 องค์กร จากองค์กรที่ได้รับการเสนอชื่อจากทุกทวีปทั่วโลก 720 องค์กร

เส้นทางชีวิตของพระธรรมาณี : จากดินสู่ดาว

พระธรรมาณีถือกำเนิดที่หมู่บ้านจอง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เขียนเล่าประวัติของตนเองในหนังสือ “แสงแห่งธรรมนำทางจากท้องนาเข้าสู่ร่มผ้ากาสาวัว มาเป็นพระตอกเตอร์ว่า “เติบโตมาท่ามกลางความขาดแคลนขัดสน เนื่องจากฐานะที่บ้านยากจน แต่มีความรักอันยิ่งใหญ่ พ่อสอนลูกๆ ทุกคนอยู่เสมอให้ต่อสู้กับความยากลำบาก...” ท่านเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนบ้านเปียงหลวง จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนบ้านจอง ท่านจำได้ว่าสมัยนั้นวิชาที่ชอบ คือ วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และผลการเรียนอยู่ในระดับต้นๆ ของห้องทุกครั้ง ชอบเข้าห้องสมุด ชอบแสดงออกหน้าชั้นหน้าแถว ฝึก พูดตั้งแต่เด็กๆ จนกระทั่งจบการศึกษาภาคบังคับจึงได้บวชเป็นสามเณร ขณะที่สามเณรนี้ได้เรียนทั้งนักธรรมและเรียนการศึกษานอกโรงเรียนไปด้วย จนได้ทั้งนักธรรมเอกและจบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงนั้นพระธรรมาณีเกือบจะลาสิกขาบทไปเรียนต่อทางโลก ถ้าหากไม่ได้ทราบข่าวโครงการผลิตพระบัณฑิตเพื่อพัฒนาชนบทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ “ถ้าได้เรียนหนังสือไม่สึกก็ได้ ฝันอยากเป็นครูตอนเป็นเด็ก ครูชื่อ “นันทิวา” รักผมเหมือนลูก เห็นเป็นดี ฝันอยากเป็นครูเหมือนเป็น” จากนั้นช่วงปี 2538 ท่านจึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุพร้อมๆ กับศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์จนสำเร็จการศึกษาได้รับเกียรตินิยม (เหรียญเงิน) ด้วย

หลังจากนั้นพระธรรมาณีได้กลับไปเวียงแหงและร่วมจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสายสามัญประจำอำเภอ ที่ให้โอกาสพระภิกษุสามเณร ในพื้นที่ชายขอบได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และในช่วงเดียวกันนี้เอง พระธรรมาณีมีโอกาสสอบเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาส่งเสริมการเกษตรที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการเรียนระดับปริญญาโทในรุ่นนั้นมีพระธรรมาณีเป็นพระรูปเดียว ที่เหลือเป็นฆราวาส ท่านเล่าว่า “ต้องวางตัวให้เหมาะสม เรียนส่งเสริมก็ต้องถ่ายรูป พระออกไปถ่ายรูป คนก็อาจมองไม่ค่อยดี พยายามปฏิบัติไม่ให้มีปัญหากับเพื่อนในรุ่น เขาก็เก็บเงินกินเลี้ยง แข่งกีฬาที่ร่วม เพื่อไม่ให้มีปัญหา ช่วงแรกก็คิดว่าจะสึก กลุ่มเพื่อนก็เข้าใจ เราเป็นที่พึ่งเขาได้ มีเวลาว่างมากกว่าเขา เรื่องลงภาคสนามก็พึ่งเขา ช่วงนั้นเปิดโรงเรียน หลวงพ่อ พ่อแม่ก็คาดหวัง” ในที่สุดท่านก็ไม่สึกและสำเร็จการศึกษาในปี 2542

ระหว่างที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทอยู่นั้น มีสหธรรมิกหรือกัลยาณมิตรทางธรรม คือพระมหาอินสอนซึ่งเป็นคนโตและเป็นคนเปียงหลวงเหมือนกันชวนไปร่วมพูดคุยกับเครือข่ายพระสงฆ์พระนักพัฒนาภาคเหนือ (คพชน.) ที่วัดสวนดอก นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานพัฒนา “ได้โครงการบ้านจุ่มเมืองเย็นเป็นโครงการแรก ต่อมาเป็นโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ปลายปี 2546 ชวนชาวบ้านตั้งวิฑูรย์ชุมชน ไม่ได้ใช้งบประมาณของทางราชการเลย” ประจวบกับในช่วงที่เรียนปริญญาโทท่านได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ที่ศึกษาพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบ ได้แก่ หลวงพ่อเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ วัดบุพพาราม หลวงพ่อวัดเจดีย์หลวง หลวงพ่อวัดศรีโสดา จึงเป็นแรงจูงใจให้พระธรรมาณีเข้ามาทำงานพัฒนาเต็มตัวเพราะได้เห็นงานพัฒนาของพระต้นแบบ

เมื่อทำงานพัฒนามาจนถึงปี 2547 ท่านได้ศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารศาสตร์ ที่วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ท่านกล่าวว่า “วิตกมากเรื่องงบประมาณ เพราะต้องเหมาจ่ายภายใน 1 ปี เงิน 4-5 แสน ยากลำบากแต่ธรรมชาติสรร คนช่วยกันหลาย” แล้วท่านก็สำเร็จการศึกษาเป็นพระด็อกเตอร์ในปี 2552

ในขณะที่เรียนระดับปริญญาเอก ท่านได้จัดตั้งสถานธรรมปลึกวิเวก เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้และสถานปฏิบัติธรรม โดยการอุปถัมภ์ของหลวงพ่อดุสิตพระครูมณูบุญญการและศิษยานุศิษย์ ซึ่งพระธรรมาธิบวชว่า “ที่นี่ไม่ใช่วัด แต่เป็นมากกว่าวัด” นั่นก็คือเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งความรู้ทางธรรม กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม ธรรมสัญจร การปฏิบัติภาวนาเพื่อให้รู้จัก รู้จริง รู้แจ้งด้วยตนเอง ผนวกไปกับความรู้ทางโลกทั้งเรื่องการเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสมุนไพร เป็นต้น

การคิดมากก็น้อยลง” นอกจากนี้ยังชวนเณรให้พึ่งตนเองด้วยการปลูกผัก โดยปลูกทุกอย่างที่ฉิ้นและฉิ้นทุกอย่างที่ปลูกจึงเกิดเป็นโครงการอาหารมือเพลให้เณรได้ศึกษาธรรม

สำหรับการพัฒนาในอนาคตพระธรรมาธิบวชอยากให้เด็กๆ ได้มาเข้าค่ายหรือมาบวช ณ สถานธรรมแห่งนี้ และอยากให้สถานธรรมนี้เป็นวิทยาลัยชุมชนหรือดักศิลาชุมชน “พระเณรที่มาอยู่ที่นี้ โตขึ้นเป็นพระขอให้เ็นพระที่ดีหรือออกจากผ้าเหลืองไปเป็นผู้นำชุมชนที่ดีได้ นอกจากนี้กำลังรวบรวมพันธุ์ไม้ดั้งเดิมหลายอย่าง การพัฒนาที่นี่ไม่ได้ยึดตัวผมเป็นหลัก ได้บัจจยมาให้พระเณรออกความคิดเห็น บางเรื่องเป็นเรื่องที่เขาอยากทำ บางเรื่องต่อยอดกิจกรรมที่ทำอยู่แล้ว”

งานพัฒนา : จากอดีตสู่อนาคต

จากการไปร่วมพูดคุยกับเครือข่ายพระสงฆ์พระนักพัฒนาภาคเหนือ (คพชน.) เมื่อครั้งที่รำเรียนในระดับปริญญาโท จึงทำให้พระธรรมาธิบวชก้าวสู่การเป็นพระนักพัฒนาตั้งแต่บัดนั้น โดยมีแนวคิดว่าการพัฒนาเป็นการทำให้เจริญงอกงามทั้งกายและจิตใจ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงเริ่มจากการทำให้มีกินก่อน ต่อมาจึงเป็นการมีใช้ นั่นก็คือไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย โดยทำผ่านโครงการรณรงค์ลดเหล้า การตั้งกลุ่มสังฆะ หรือการปลูกกระเทียมที่เกษตรกรใช้สารเคมีมาก ก็ชักชวนให้ลดค่าใช้จ่ายในเรื่องสารเคมี แม้แต่การลงแขกหรือการเอามือซึ่งหายไปจากเวียงแหงระยะหนึ่ง ท่านก็ร่วมรื้อฟื้นคืนกลับมา “อย่างที่บ้านจองทำกิจกรรมลานน้ำชาแก้ปัญหาชุมชน มากินน้ำชาแล้วพูดคุยกันเพื่อรื้อฟื้นเรื่องการเอามือ โดยเขียนไว้บนกระดานกันเลยว่าใครจะเก็บวันไหน ไม่ให้ซ้ำกัน รณรงค์เรื่องนี้ก็ทำให้ได้จิตสำนึกได้จิตใจผู้คนไม่รู้สึกเหนื่อย บางบ้านทำกิจกรรมนี้รื้อผมเป็นชั่วโมงทำอย่างนี้จิตก็มันที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยว จิตหนีม (สงบ) ทุกข์ที่เกิดจาก

ศิษย์เก่าแม่โจ้ : ผู้ครองเพศบรรพชิตและปริญญาทางโลก 3 ใบ

แม้จะสำเร็จการศึกษาในระดับสูงได้ปริญญาทางโลกถึง 3 ใบ พระธรรมาธิบวชก็ได้ทิ้งถิ่นกลับบ้านเกิด นำความรู้ทางโลกมาหนุนทางธรรมให้แกร่ง นำเยาวชนมาฝึกฝนพัฒนาตนเป็นศาสนทายาท แล้วยังร่วมกับชาวบ้านดูแลฐานทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า หยิบยื่นโอกาสทางการศึกษาพัฒนาคน ทำชุมชนเวียงแหงให้ชุมชนร่มเย็น และเป็นสุข พระธรรมาธิบวชจึงไม่ใช่ ท.ส.บ คือ เทศน์ สวด บังสกุลเท่านั้น แต่งานของท่านครอบคลุมทั้งโลก ทั้งธรรม ดังที่ท่านกล่าวว่า “ทางโลกไม่ให้ซ้ำ ทางธรรมไม่ให้ชุ่น” และ “ทุกข์ของชาวบ้าน คือ ทุกข์ของพระสงฆ์” จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ท่านได้รับรางวัลระดับโลก รางวัลที่ชาวแม่โจ้ขอร่วมยินดีและเชิดชูว่าเป็นยอดคน คือ ทำตนให้มีภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน ดังแนวคิดที่พระธรรมาธิบวชได้เขียนไว้เป็นแนวทางปฏิบัติตน ดังนี้

ภูมิรู้ : รู้เท่ารู้ทัน รู้กันรู้แก่
รู้แพ้รู้ชนะ รู้ละรู้ภัย
รู้ใจรู้สังคม

ภูมิธรรม : ทำงานด้วยใจเบิกบาน
ความเกียจคร้านไม่มีในหัวใจ
ใช้โอกาส ศึกษางาน พัฒนาคตน
ฝึกฝนเป็นคนสนุกกับงานที่ทำ

ภูมิฐาน : วางตนเหมาะสม
ปรับตนให้เข้ากับงาน
พอประมาณในการดำรงชีพ

เอกสารอ้างอิง

พระราชนิพนธ์ รุติวิริโย (จงเจณ). (2553). สัมภาษณ์วันที่ 25 กันยายน 2553

พระราชนิพนธ์ รุติวิริโย (จงเจณ). (2553). บทกวีเรื่องเป็นยอดคน ทำตนให้มีภูมิรู้ ภูมิธรรมและภูมิฐาน แสวงแห่งธรรมนำทางจากท้องถิ่นเข้าสู่ร่มผ้ากาสาวพัสต์ มาเป็นพระตีกเตอร์. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

ภาพจาก : <http://www.biltcsr.com/attachments/Red%20Ribbon%20Award%20to%20Ballarpur%20Industries%20Limited-%20Unit%20Sewa.JPG>

http://kaodee.com/_images/upload/2010/8c0abfed659710b93df4e52709fa895f.JPG

<http://movingimages.files.wordpress.com/2009/07/myanmar-buddhist-novices-watch-solar-eclipse-through-the-filters-monday-in-yangon-myanmar.jpg?w=400&h=300>

http://3.bp.blogspot.com/_FenDfZ7r14s/SFro-kYwKnI/AAAAAAAAAE8/8pN5MTGNp-A/S1600-R/27.jpg